

> Jakkoli trestní řízení, jehož základní zásady jsou uvedeny v § 2 trestního řádu, je členěno do několika fází, nemůže žádná z těchto fází být posuzována izolovaně. Trpí-li tedy kupř. přípravné řízení nezhojitelnými vadami, nemůže ani řízení před soudem, pokud se s těmito vadami buď vůbec nebo náležitým způsobem nevypořádalo, splňovat podmínky nestranného a spravedlivého procesu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 Úmluvy. <

Ústavní soud

rozhodl dne 6. března 2000 v senátě ve věci ústavní stížnosti A A S, , zastoupeného JUDr. E. K., advokátkou, proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 9. 1999, čj. 5 To 411/99-126, za účasti Městského soudu v Praze, jako účastníka řízení, a vedlejších účastníků 1) Městského státního zastupitelství v Praze, 2) a. s. R., , za souhlasu účastníků bez ústního jednání, takto:

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 9. 1999, čj. 5 To 411/99-126, se zrušuje.

Odůvodnění

Ve včas podané ústavní stížnosti proti shora uvedenému usnesení Městského soudu v Praze stěžovatel uvádí, že tímto usnesením byla porušena jeho ústavně zaručená práva zakotvená v čl. 37 odst. 2 a čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina"), čl. 26 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, čl. 14 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen "Úmluva"), čl. 3 odst. 1 Listiny, čl. 40 odst. 2 v souvislosti s čl. 10 odst. 1 Listiny, čl. 6 odst. 1 Úmluvy a čl. 36 odst. 2 Listiny. Stěžovatel již totiž na Policii ČR měl právo na obhájce a ten také měl být přítomen jeho poučení a vznesení obvinění, vyšetřovatel však odmítl přivolat jím zvoleného advokáta a pouze pod tlakem proto souhlasil s obhajobou ex offo. V přípravném řízení vyšetřovatel porušil také ustanovení § 28 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů, neboť o uvalení vazby nebyl uvědomen zastupitelský úřad jeho domovského státu. Stěžovatel byl již od počátku přípravného řízení považován za pachatele trestného činu a v tomto duchu bylo vedeno i celé řízení, které probíhalo zcela jednostranně a neobjektivně. Těmito nedostatky v přípravném řízení se nezabývaly ani obecné soudy, ačkoli na ně byly upozorněny. Z těchto, jakož i dalších, důvodů domáhá se proto zrušení napadeného usnesení.

Městský soud v Praze, jako účastník řízení, odkázal ve svém vyjádření ze dne 9. 2. 2000 na důvody napadeného rozhodnutí.

Vedlejší účastníci Městské státní zastupitelství v Praze a a. s. R. se ve stanovené lhůtě k ústavní stížnosti nevyjádřili.

Z obsahu spisu 5 T 154/98 Obvodního soudu pro Prahu 1 Ústavní soud zjistil, že rozsudkem tohoto soudu ze dne 18. 6. 1999, čj. 5 T 154/98-91, byl stěžovatel uznán vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) trestního zákona, jehož se dopustil tím, že dne 15. 6. 1998 v pobočce R. v Praze 1, vložil na svůj účet částku 1 110,-- USD, omylem však mu bylo vystaveno potvrzení o vkladu na částku 11 000,-- USD, kteroužto částku stěžovatel v tentýž den vyzvedl v budově stejné banky, a byl proto odsouzen podle § 250 odst. 3 trestního zákona k trestu odnětí svobody v trvání dvou roků s podmíněným odkladem výkonu trestu na zkušební dobu tří let, podle § 53 odst. 1 trestního zákona k peněžitému trestu ve výši 300 000,-- Kč a k náhradě škody uvedené bance ve výši 339 500,70 Kč. V důvodech svého rozhodnutí uvedl obvodní soud, že stěžovatel využil omylu pokladní I. V., jejíž výpověď soud považoval, a to také v souladu s dalšími důkazy, za přesvědčivou. K odvolání stěžovatele rozhodl Městský soud v Praze napadeným usnesením tak, že stěžovatelovo odvolání zamítl, když se ztotožnil se skutkovými zjištěními i právními závěry soudu prvního stupně a neshledal důvodnými ani námítky stěžovatele proti způsobu vedení přípravného řízení.

Jakkoli trestní řízení, jehož základní zásady jsou uvedeny v § 2 trestního řádu, je členěno do několika fází, nemůže žádná z těchto fází být posuzována izolovaně. Trpí-li tedy kupř. přípravné řízení nezhojitelnými vadami, nemůže ani řízení před soudem, pokud se s těmito vadami buď vůbec nebo náležitým způsobem nevypořádalo, splňovat podmínky nestranného a spravedlivého procesu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 Úmluvy. Tak je tomu i v projednávané věci, kdy přístup vyšetřovatele k vyšetřování věci je završen jeho úředním záznamem ze dne 15. 9. 1998, v němž se doslovně uvádí: "V průběhu vyšetřování jsem prováděl šetření ke zjištění totožnosti tohoto svědka, svědka se však nepodařilo ztotožnit. Ani v případě jeho ztotožnění nepředpokládám, že by výpověď tohoto svědka byla věrohodná. Stejně tak by nebyla věrohodná ani výpověď případného dalšího svědka ruské příslušnosti." Završen proto, že již při zahájení trestního stíhání nepostupoval vyšetřovatel v souladu s ustanovením § 38 odst. 1 trestního řádu, jehož účelem je obviněnému umožnit, aby si obhájce v případech, kdy ho musí mít, nejdříve zvolil sám, a to ve lhůtě, která je mu k tomu určena. Ze spisu je patrné, že obhájce byl stěžovateli naopak ustanoven "bez dalšího" a v tentýž den, kdy stěžovateli bylo sděleno obvinění. Ustanovený obhájce byl sice přítomen při stěžovatelově výslechu

dne 13. 8. 1998, když se dostavil teprve v průběhu tohoto výslechu, což samo o sobě naznačuje, jaká musela být jeho znalost projednávané věci, když tento zástupce během výslechu nepoložil jedinou otázku. Již v dalším protokolu ze dne 14. 8. 1998 stěžovatel uvádí, že se k věci vyjadřovat nechce, neboť celou záležitost probere se svým obhájcem. Stejně tak při vzetí stěžovatele do vazby, z níž později byl propuštěn, nebylo respektováno ustanovení § 28 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého cizince je bezprostředně po přijetí do vazby nutno poučit o jeho právu obracet se na diplomatickou misi a konzulární úřad státu, jehož je státním občanem. Po podání žaloby se stěžovatelem již zvolená obhájkyň JUDr. E. K. obrátila na Obvodní soud pro Prahu 1 dopisem ze dne 12. 10. 1998, v němž vyslovuje vážné pochybnosti o dosavadním způsobu vyšetřování diskriminujícím osoby ruské národnosti a navrhuje výslech dalších svědků této národnosti a následně dopisem ze dne 30. 10. 1998 obsahujícím návrh vyloučit z trestního řízení pro podjatost vyšetřovatele kpt. S., a to z důvodů, jež jsou zde podrobně rozvedeny. Všechny tyto relevantní momenty ponechalo bez povšimnutí nejen státní zastupitelství, ale i obecné soudy, ačkoli jim muselo být zjevno, že přístup vyšetřovatele je v daném případě evidentně diskriminující, když vyšetřovatel navíc v již konstatovaném záznamu předjímá závěry příslušející pouze obecným soudům. Přípravné řízení bylo tímto postupem vyšetřovatele posunuto do roviny, kdy stěžovatel byl ve skutečnosti považován za vinného ještě před tím, než došlo k jeho pravomocnému odsouzení, přičemž ani další orgány činné v trestním řízení nevyvodily z tohoto faktu nezbytné závěry.

Ústavní soud proto ze všech uvedených důvodů pro porušení čl. 36 odst. 1, čl. 40 odst. 2 Listiny, čl. 6 odst. 1, 2 Úmluvy ústavní stížnosti podle ustanovení § 82 odst. 2 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, vyhověl a napadené rozhodnutí podle ustanovení § 82 odst. 3 písm. a) citovaného zákona zrušil.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 6. března 2000